אנזיר חופף יומפספס אבל לא סורק אלא

הא והא ר' יהודה היא ותרי תנאי אליבא

דר' יהודה האי תנא אליבא דר' יהודה סבר

גריר והאי תנא אליבא דר' יהודה סבר

לא גריר בָמאי אוקימתא כר' יהודה אימא

סיפא אבל פניו ידיו ורגליו מותר הא מעבר

שיער איבעית אימא בקמן ואיבעית אימא

באשה ואיבעית אימא בסרים אמר רב יהודה

בעפר לבינתא שרי אמר רב יוסף יכוספא

דיםמין שרי אמר רבא עפר פלפלי שרי אמר

רב ששת ברדא שרי מאי ברדא אמר רב

יוסף תילתא אהלא ותילתא אסא ותילתא

סיגלי אמר רב נחמיה בר יוסף יכל היכא

דליכא רובא אהלא שפיר דמי בעו מיניה

מרב ששת מהו לפצוע זיתים בשבת אמר להו

וכי בחול מי התירו קסבר משום הפסד אוכלין

לימא פליגא דשמואל דאמר שמואל ייעושה

אדם כל צורכו בפת אמרי פת לא מאיםא הני

מאיםי אמימר ומר זומרא ורב אשי הוו יתבי

אייתו לקמייהו ברדא אמימר ורב אשי משו

מר זומרא לא משא אמרו ליה לא סבר לה

מר להא דאמר רב ששת ברדא שרי אמר

להו רב מרדכי בר מיניה דמר דאפילו בחול

נמי לא ס"ל סבר לה כי הא דתניא מגרר

אדם גלדי צואה וגלדי מכה שעל בשרו

ואינהו כמאן סברוה כי הא דתניא יירוחץ

אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום בשביל קונו

משום שנאמר יכל פעל ה' למענהו: רבי

אלעזר בן עזריה אומר קופה ממה על צדה

ונומל שמא ימול וכו': אמר רבי אבא

אמר רבי חייא בר אשי 🌣 (אמר רב) ההכל

מודים שאם נתקלקלה הגומא שאסור להחזיר

תנן וחכמים אומרים נומל ומחזיר היכי דמי

אי דלא נתקלקלה הגומא ישפיר קא אמרי רבגן אלא לאו אף על פי דנתקלקלה הגומא

לא לעולם דלא נתקלקלה והכא בחוששין

קמיפלגי מר סבר חוששין שמא נתקלקלה

הגומא ומר סבר יאין חוששין אמר רב הוגא

יהאי סליקוסתא ״דצה שלפה והדר דצה ״יהאי

שריא ואי לאו אסיר אמר שמואל האי

"סכינא דביני אורבי דצה שלפה והדר דצה

שרי ואי לאו אסיר מר זומרא ואיתימא רב

אשי אמר בגורדיתא דקני שפיר דמי אמר

ליה רב מרדכי לרבא מתיב רב קטינא

תיובתא יהמומן לפת וצנונות תחת הגפן

אם היה מקצת עליו מגולים אינו חושש

85

צערו אם בשביל ליפות אסור

בשביל

לקמן פא: מיר מב.,ב) [פי׳ פסולת שומשמין

ימייבשין אותן ושוחקין אותן

שכובשין אותו בורד של יסו

בד א מיי׳ פ״ה מהלכות

מירות הנכה יד סמג לאוין נד: בה ב ג מיי פכ"ב מהלי שבת הלכה יג סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן

שכו סעיף ט: בו ד טוש"ע או"ח סימן בו ד טוש"ע חו"ח סימן קעל סעיף א: בז ה ו מיי' פ"ד ופכ"ו מהלכות שבת [דין זה מהכנחת שבת [דין זה לימא בהרמב"ם ועיין בב"ין סמג שם טוש"ע או"ח סימן רנט סעיף ג: בח ז מיי פכ"ה מהלי שבת הלכה טו טור שו"ע

או״ח סימן שלו סעיף ו: במ ח שו"ע או"ח סי שי"ד

תורה אור השלם ו כּל פָּעַל יְיָ לַמַּעֲנֵהוּ וְגִם רָשָׁע לְיוֹם רְעָה: משלי טז ד

→

גליון הש"ם

גמ' האי סליקוסתא. עיי לעיל דף מג ע"ב מוס' ד"ה דכו"ע טלטול:

לעזי רש"י ויאו"ל [ויאול"א].

םיגלית (פרח). בליצי"א [בליציי"ר].

רבינו חננאל ברחיצת ידים דקא אמרינן אבל רוחץ פניו ידיו ורגליו הא תנא דסבר משום השרת נימין מדולדלות, אליבא נימין מדולדלות, אליבא דר' יהודא מוקים לה בקטן וסריס ואשה דלית להו שיער, אבל הלכה כר' שמעון דאפילו גברי בעלי שיער שרו. וכן עפר לבינתה שרי למימשא ביה ידיה. ויש מי שמפרש לבינתה מלשון (ש״ה ג) מור ולבונה. וכן כוספא דיסמין, וכן בראדא דהיא תילתא אהלא, תילתא סיגלי, תילתא אסא, הני כולהו לענין רחיצת ידים בהן. וקיי"ל דככולהי הני שרי. אבל רובא אהלא, רב נחמיה לא אהרא, רב נחמיה לא הוה שרי וכ"ש כולה.
(אוכלין וכ"ש בשבת)
לפצוע זיתים וכיוצא בהן
לרחוץ בהן ידיו בחול אסור
משום הפסד אוכלין, וכ"ש
בשבת שאסור. זוה שאמר
שומראל עומיה אדת הלה שאמר שמואל עושה אדם כל צורכיו בפת. לית הלכתא מוכיה. והאוסר ידיו לרחוץ כוותיה. והאוסר ידיו לרחוץ [כ]בראדא סבר ליה כי האי תנא דתניא מגרר אדם גילדי צואה וגילדי מכה שעל בשרו בשביל צערו, ואם לייפות עצמו אסור. והמתיר סבר לה אסור. והמתיר סבר כה כר׳ שמעון בן גמליאל דאמר רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בשביל כבוד קונו משום שנאמר כל פעל ה׳ משום שנאמו כל פנל זה למענהו. מתני' ר' אלעזר בן עזריה אומר קופה מטה על צדה ונוטל כו'. אסיקנא הכל מודים שאם נתקלקלה הגומא שאסור להחזיר. סליקוסתא שהיא אגודה אמר רב הונא נעצה בחוי או בטיט וחלצה והרויח בטיט מע״ש כדי שתהא נכנסת ויוצא בגומא מותרת לטלה בשבת. וכן אמר שמואל בסכינא דנעיצא ביני אורבי, כמו שאמר בסליקוסתא. ומותבינן עליה

הטומז לפת וצנונות תחת

הטוכון לפונ ובנונות ומוונ הגפן אם היו מקצתן מגולין אין חושש

דתנן בתר הכי בפ' ג' מינין (מיר דף מב.) ר' ישמעאל אומר

טיר לא יחוף ראשו באדמה לפי שמשיר את השער™: אבל לא םורק. התם מפרש טעמא משום דלהשרת נימין המדולדלות מתכוין:

במאי אוקימתא כר' יהודה אימא סיפא בו׳. בשלמה הי כר"ש אתיא שפיר דאיכא למימר דשערות פניו ידיו ורגליו אינם נושרות מהר ולא הוי פסיק רישיה ושרי אבל ברחשו חסור דהוי פסיק רישיה חבל השתא דאוקימתא כר' יהודה אע"ג דלא הוה פסיק רישיה הוה לן למיסר: מהו לפצוע זיתים בשבת. פירש בקונט׳ להכותם על הסלע למתק מרירותן ומיבעיה ליה הי אסיר בשבת משום שווי אוכלא ותיקוני אוכלא ופריך ובחול מי התירו דאיכא הפסד אוכלין שנפסד המשקה הוב מהן: וחשה לפ"ז דבפ" חבית גבי דיני סחיטה

ה״ל למיתני^ב ועוד^ג מה הפסד אוכלין יש כיון שעושה לתקנס^ד ומפרש ר"י לפלוע לחוף פניו ידיו ורגליו כי ההוא דלעיל ודרך מי זיתים להעביר וללבן . כדאמר במסכת ע"ז חולטו ברותחיו או מולגן במי זיתים ופריך ובחול מי התירו דחיכת הפסד דנמתמין לתכילה: (מ"י) בשביל צערו. ותם חין לו לער אחר אלא שמתבייש

לילך בין בני אדם שרי דאין לך לער נדול מזה: הכל מודים שאם נתקלקלה

הגומא שאסורה להחזיר. ואפי׳ לר״א בן תדאי דאמר בפרק כל הכלים (לקמן קכג.) תוחב בכוש או בכרכר והן ננערות מאליהן דטלטול מו הלד לא שמיה טלטול וכן הי"ל הכא עדיף טפי מטלטול מן הלד שלריך לטלטל אילך ואילך כשרולין להטמין: אי לא נתקלקלה הגומא פשימא. טפי הוה ליה למפרך מ"ט

דמאן דאקר: גורדיתא דקני. מין אילן כפירוש הקונטרם כדמשמע

בעושין פסין (עירובין יט:) ומיירי למטה מג' דליכא איסור משתמש במחובר כדאמר בפרק כל הכלים (לקמן קכה:) ובפרק בתרא דעירובין (דף ק.): המומן לפת וצנונות בוי. ע"כ בשלה השרישו מיירי

דבהשרישו לא היו ניטלין בשבת ואם תאמר בשלמא כלאים ושביעית איצטריך לאשמעינן דלא גזרינן כשמתכוין להטמין אטו דילמא אתי לנוטעה אבל מעשר אמאי נקטיה דאפי׳ השרישו לא שייך מעשר כיון דליכא תוספת ואי נקטיה דשרי לעשר מן התלוש ממקום אחר עליו או לעשותו מעשר על התלוש ולה חיישי׳ דילמא אתי לעשר מן התלוש על המחובר או להפך א"כ הוה ליה

למינקט תרומה דבכל דוכתא רגיל להזכיר תרומה על זה כדאמר (תרומות פ״א מ״ה) אין תורמין מן התלוש על המחובר מ׳ פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו מחוברין ואומר ר"י דרגילות הוא שמתוספין מחמת ליחלוחית הקרקע כמו שאנו רואין שומין ובללים שמתוספין אפי׳ כשמונחין בחלון ועל אותו תוספת קאמר דלא בעי לעשורי חדוקא נקט הטומן אבל במחכוין לנטיעה חושש משום כולן: מקצת עליו מגולים. משום דבעי למתני וניטלין בשבת נקט

מקצת עליו מגולין אין לו במה לאוחזה אא"כ מזיז העפר בידים: מקצח עליו מגולים כדפירש בקונטרס ובערוך משמע דמשום כולהו נקט דפירש בשם רב האי גאון דגרס אם היו מקלתם מגולים" שאם האמהות טמונים בקרקע והעלים מגולים הרי זו זריעה מעולה' אלא דוקא מקלתן מגולים אינו חושש משום כלאים ושביעית דלאו זריעה היא ומה שהקשה והלא זריעה מעולה היא לאו פירכא היא דבלא השרישו איירי כדפרישיתי" ולפירושו קשה דבפרק חלון (עירובין דף עו. ושם) קאמר רב יחיאל כפה ספל ממעט ופריך והא ניטלת בשבת

0ךבר שמעון אומר גזיר חופף ומפספס כו'. ומיירי בנתר וחול - נויר. בחול ככל אדם בשבת: חופף. שערו בנתר וחולש: ומפספס. מנפץ שערו דכיון דאינו מתכוין מותר ועל כרחיך ר"ש קא אמר לה אלמא נתר וחול זימנין דאינו משיר ולא דמי לפסיק רישיה ולא ימות: אבל לא סורק. במסרק דודאי משיר: אלא הא והא. הגך תרתי

מתני׳ דלעיל דפליגי בנתר וחול ר׳ יהודה ומאן דאסר סבר זימנין דגריר ור' יהודה האמר דבר שאין מתכוין אסור ומאן דשרי סבר לא גריר כלל ואין כאן משום ממחק: במאי אוקימהא יהודה ה"ג. ול"ג להח דתניח אסור דהא תרוייהו כר' יהודה אוקימנא להו ועוד הך סיפא דפריך אבל פניו ידיו ורגליו מותר לאו סיפא דההיא דתניא אקור הוא אלא סיפא דההיא דתניא מותר דהכי תני בה לא יחוף בהן שערו אבל פניו ידיו ורגליו מותר והא מלתא גבי הך דתני מותר פריכנא ליה לעיל: בקטן אשה וסרים. דלית להו זקן: עפר לבינתא. כתישת לבינה: שרי. לחוף פניו ואפי׳ מי שיש לו זקן: כוספה דיסמין. פסולת שומשמין: עפר פילפלי. שחיקת פלפלין: ברדא שרי. לרחוץ פניו: אהלא. שורש עשב ששמו אהל: אסא. הדס: סגלי. עשב שקורין ויאו״ל ויש בו שלשה עלין: כל היכא דליכא רובא אהלא שפיר דמי. ואפי׳ הוי טפי מתלתא אהלא ופליג אדרב יוסף דרב יוסף תלתא אהלא דווקא קאמר שהאהל עשוי ללבן ולנחנת כבורית ומשיר שיער: לפלוע זימים. בלילי״ה בלע"ז על הסלע למתק מרירותו: כל לורכו. בין תשמיש בין לפרר אותה ולמחתה בתבשיל רותח: משום ליפות אם עלמו אסור. משום לא ילבש גבר שמלת אשה (דברים כב): בשביל קונהו. לכבוד הונהו דכתיב (בראשית ט) כי בצלם אלהים עשה וגו' ועוד דהרואה בריות נאות אומר ברוך שככה לו בעולמוי: כל פעל ה׳ למענהו. הכל ברא לכבודו: שאם נחקלקלה הגומא. שנפלו הגיזין למקום מושב הקדרה: שאסור להחזיר. לפי שמוח הגיזין לכאן ולכאן: שפיר קאמרי רבנן. ומאי טעמא דר׳ אלעור: חוששין. אי שרית ליה ליטול לכתחילה בקופה זקופה פעמים שנתקלקלה ואתי נמי להחזירה הלכך תקון ליה רבנן להטות קופה על זדה: **סליקוסתא**. עשב שהוא נאה למראה ולהריח וממלאין כד עפר לח ותוחבין אותו לתוכו ונותנו לפני שרים וכשהוא רוצה נוטלו ומריח בו ומחזירו למקומו ואי מבעוד יום דלה לתוך העפר ושלפה והדר דנה שפיר דמי ליטלה למחר ולהחזירה שהרי הורחב מהום

63

והיינו דמקשינן מינה הכא סחיטה. רמנ"ן. ג. הא בחול מי אסרו. למנ"ן, T. ובכך נוחים יותר לאכול כשיצא מושבה והוחלק מבעוד יום ואינו מזיז צריך למימיהן הולך לאיבוד. ליטנ״6, T. ונזרעה עפר: סכינא דביני אורבי. שנועלין סכין בין שורות הלבנים שבבנין להשתמר: בגורדיתה דקני. קנים מתוקנים מקודם. תוס׳ הדקלים (מ) שיולאין הרבה בגזע אחד ותכופין זה בזה שפיר דמי לנעוך עירובין עז. ד"ה הטומן. בתוכן סכין לשמרו ואין חוששין שמא יגרור הקליפה וחייב משום מוחקם: מחיב רב קטינה חיובחה. להנך רבנן דחמרי דחי לה דלה ושלפה אסור: הטומן לפת. להשתמר בקרקע שכן דרכו. הא דנקט מקלת עליו מגולין משום ניטלין בשבת נקט לה ולאו משום מידי אחריני דאי אין

ורוחלין בהן ידים מזוהמות ערוך בערך כספן ועיין רש"י ערוך בערך כספן ועיין רש"י שקילר בזה למאדן, ג) ברכות נ: לקמן קמג. בילה כא:, ד) [מוספ' ברכות פ"ד ע"ש], ה) ברא"ש ליתא, ו) ס"א פשיטא, ו) [כמו דעלה אלה שמבליע העי"ן ומקצר את לשונו כ"כ רש"י פ' ויצא למ"ד תוספות מנחות ט. ד"ה חסר וכו' מה שהניחו בתימה ועיין מומ׳ לעיל מג: מד"ה דכו"עו טלטול וכו׳ יתישב התימה], טלטול וכו׳ יתישב התימה], ט) עי׳ רש״י ברכות ו. ד״ה מחופיא, י) [ברכות נח:], ב) [ממחק. יעב״ך], ל) [שלש מיצות הללו ר״ש אומר לריך מיקון וא״א לומר דהגי׳ כך הי׳ דתנן נזיר חופף וכו׳ ומפספס מני ר"ש היא דאמר הופספס תכי ר ש היח לחתה לבר שאין מתכוין וכו' ע"ש], מ) [קידושין סב:], () [ערך לפת],

ונ"ב ס"ח קנים הדוקרים:

הגהות הב"ח

מוסף רש"י

חופף. מחליק שערו (לקמן או: מתחכך, פריי" בלע"ז (ברכות ו.) כמו ודברים לג) חופף עליו כל היום, לשון עני כני היוס, נטון מגרד (מיים). ומפספס. מגרד (מיר מב.). ומפספס. קרפי"ר (לקמן פא:) שמפריד שעלותיו זו מזו (נזיר שם). שעל תניו זו לנוו (נויו שט). אבל לא סורק. במסרק, דודמי משיר שער ומודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות, אבל חופף ומפספס פעמים שאינו משיר וכשמשיר דבר **שאין מתכוין מותר** (לקמן פא:). עושה אדם כל צורכו בפת. משממש נו בתבשיל (לקמן קמג.) ולא חיישינן לבזיון דאוכלין (ביצה להיטיק לפוחן לטוכלן (ביצו בא:). דצה. לשון מיקוע (יבמות קט:). הטומן לפת. להלניע (ערובין עו:). אינו חושש. לפי שאינה מושרשת (לקמן קיג.).

מוסף תוספות א. מכלל דר׳ שמעון שרי,

להא דתניא ׳אבל לא יחוף נוזים ... מהן המרירות. מוע הלל״ש. ה. הזוהמא. מוס' הלל״ש. ו. אבל משום הלל״ש. ו"בי ריון שאינו לאיבודו ליטכ לו דונוד עה זריעה גמורה לשם זריעה נמי. למנ״ן, ∏. הואיל והיו שלות: 10. [ד]מה בכך אי מקצת עליו מגולין. תוס׳ הכח״ש. י. שכן דרך כל זריעתן. לתנ״ן. ואמאי אינו חושש משום כלאים שביעית משום כלאים שביעית ומעשר. מוס' הכל״ט. יא. וגם לא נתכוון אלא להטמנה בעלמא. מוס' הכל״ט.